

Jože Kos Grabar ml.

OD ATEIZMA DO SVETOUMJA

Jedro prispevka – predlagani novi pojmi

Pričujoče besedilo je osrednji del avtorjevega obsežnejšega prispevka, ki se ukvarja z besedno-pomensko in sociološko platjo področja, ki ga zakoličujejo pojmi 'človek – misel – družba – bog/-ovi'. Celoten prispevek je na voljo na spletni povezavi: http://likodej.si/wp-content/uploads/2015/11/Od_ateizma_do_svetoumja_Joze_Kos_Grabar_iz_Ateisticni_zbornik_2011_2012.pdf

Izhajajoč iz semantične in pomensko-kritične analize pojmov 'bog', 'a/teizem', 'posvetnost' ipd. avtor v prispevku podaja predlog opustitve rabe teh pojmov oz. njihove zamenjave s **pomensko ustrežnejšimi novimi pojmi**. Le-ti so opredeljeni v nadaljevanju.

protoboštvo je človekova besedna oznaka, ki se nanaša na človekovo predstavo vsega-zmožnega ali skoraj-vsega-zmožnega večnega ali (domala) neumrljivega nadnaravnega bitja, pri čemer se zadevna zmožnost nanaša na dejanja nadziranja, usmerjanja, vplivanja, stvaritve in/ali spreminjanja celotnega stvarstva (tj. narave, vesolja) ali dela/ov le-tega; glede načina ne/obstoja tega bitja so s človeškega zornega kota tri možnosti: 1. bitje obstaja le v človekovi predstavi oz. domišljiji; 2. bitje obstaja samo na sebi, torej (tudi) izven človekove predstave oz. domišljije; 3. o tem, ali bitje obstaja ali ne obstaja (tudi) izven človekove predstave oz. domišljije, človek ne zmore presoditi;

eksiboštvo je beseda, ki označuje tisto (človeško-interpretativno) različico protoboštva, ki je obstoječa oz. bivajoča sama zase, tj. neodvisno od človeka in/ali družbe (*predpona 'eksi-' izhaja iz besed 'eksistenca' (obstoj, bivanje) ali 'eximius', v latinščini izvzet, izvrsten, poseben; ker beseda 'boštvo' pomeni v osnovi isto kot besedi 'bog', 'boginja', so sopomenke besede 'eksiboštvo' naslednje besede: 'eksibog', 'eksiboginja', v angl. 'exigod', v nem. 'Exigott' itd.);*

metoboštvo je beseda, ki označuje tisto (človeško-interpretativno) različico protoboštva, katere obstoj oz. bivanje je izven človekovih zmožnosti spoznanja, dojetja, potrditve (*predpona 'meto-' je sestavljenka in izhaja iz besede 'metafizičen', kar pomeni 'sloneč na abstraktnem razglabljanju; nadčuten, s čuti nezaznaven, zunaj meja izkušnje' in iz besede 'anthropos' (v grščini 'človek'); predpona 'meto-' se torej pomensko nanaša na nekaj, kar je zunaj meja človekovih zmožnosti; sopomenke besede 'metoboštvo' so 'metobog', 'metoboginja', v angl. 'metogod', v nem. 'Metogott' itd.);*

sociboštvo je beseda, ki označuje tisto (človeško-interpretativno) različico protoboštva, ki obstoji zgolj v človekovi predstavi, tj. 'biva' le v predstavah, doživljanju in delovanju nekaterih ljudi oz. dela družbe (*predpona 'soci-' izhaja iz latinske besede 'societas', kar pomeni 'družba' – s tem predpona 'soci-' meri na socialno oz. družbeno pogojenost (predstav o protoboštvu, bogu, božjem ...); sopomenke besede 'sociboštvo' so 'socibog', 'sociboginja', v angl. 'socigod', v nem. 'Socigott' itd.);*

prototeizem je zagovarjanje koncepta protoboštva;

eksiteizem je zagovarjanje koncepta eksiboštva (*slednjega v tej ali oni 'konkretni' obliki, npr. Jahve/Jehova, (krščanski) Bog, Alah, Zeus, Thor, Svantevid ...);*

metoteizem je zagovarjanje koncepta metoboštva;

sociteizem je zagovarjanje koncepta sociboštva;

protobožnik/-ica ali **prototeist/-tka** označuje osebo, ki zagovarja koncept protoboštva oz. soglaša s tem konceptom;

eksibožnik/-ica ali **eksiteist/-tka** označuje osebo, ki zagovarja koncept eksiboštva oz. soglaša s tem konceptom;

metobožnik/-ica ali **metoteist/-tka** označuje osebo, ki zagovarja koncept metoteizma oz. soglaša s tem konceptom;

socibožnik/-ica ali **sociteist/-tka** označuje osebo, ki zagovarja koncept sociboštva oz. soglaša s tem konceptom;

bogoumje je skupna oznaka za vse tiste vrste človekovih oz. družbeno-skupinskih umevanj narave, človeka, družbe, zgodovine, sveta ..., ki so pomembno povezana s konceptom boga (bogov, boginj) oz. eksiboštva ali so osrediščena v tem konceptu;

svetoumje je skupna oznaka za vse tiste vrste človekovih oz. družbeno-skupinskih umevanj narave, človeka, družbe, zgodovine, sveta ..., katerih vsebine izhajajo iz zaznav, podatkov, informacij, ugotovitev, spoznanj, doživetij, pomenov, namenov, ciljev, smotrov, smislov..., pridobljenih in/ali tvorjenih iz človeštvu preverljivo spoznanega sveta in delov le-tega – in ne izvirajočih iz posameznikovih ali ožje družbeno subjektivnih, kakorkoli interesno ožje zaznamovanih, za druge ljudi nepreverljivih in/ali neverodostojnih predpostavk, predstav, pričakovanj

Jože Kos Grabar ml.
Maribor, Slovenija
januar – marec 2012

joze.kos.grabar@gmail.com